

Posudok

k žiadosti doc. PhDr. Pavla Tišliara, PhD., o vymenovanie za profesora v odbore slovenské dejiny

Doc. PhDr. Pavla Tišliara, PhD., začala slovenská historická veda vnímať čoskoro po získaní vedecko-pedagogického titulu *Philosophie doctor*, a to najmä v súvislosti s jeho prácou *Mimoriadne sčítanie ľudu na Slovensku z roku 1919. Príspevok k populačným dejinám Slovenska* (Bratislava 2007), ktorá reagovala na potreby slovenskej historickej vedy urobiť hlbšiu demografickú sondu do dejín Slovenska. Táto práca síce mapovala len krátke obdobie po vzniku Československa, keď si jej autor všímal prvé sčítanie obyvateľstva na Slovensku po rozpade Rakúsko-Uhorska a začlenení Slovenska do nového štátu, ale i tak ukázala, že demografia, ako pomocná veda historická, má u nás ešte stále dosť práce a široké pole pôsobnosti. Demografický pohľad na nové pomery na Slovensku v roku 1919 umožnil vidieť mnohé veci v menej známych súvislostiach, resp. upozornil na to, čo si dovtedy slovenská historická veda všímala len okrajovo, lebo jej to sťažovala práve absencia demografických poznatkov o obyvateľstve Slovenska krátko po prevrate. O tom svedčia aj početné ohlasy a citácie Tišliarovej monografie v prácach slovenských historikov. Určite aj to bol jeden z momentov, ktorý nasmeroval doc. PhDr. Pavla Tišliara, PhD., k ďalším demografickým výskumom a vôbec k jeho smerovaniu k historickej demografii. Myslím si, že to bolo dobré rozhodnutie aj pre P. Tišliara, aj pre slovenskú historickú vedu, ktorá je historickej demografii ešte veľa dlžná.

Ďalšie práce historicko-demografického a historicko-geografického charakteru, ako sú napr. *Národnostný kataster Slovenska v roku 1940*. Bratislava 2011, *Etnická a konfesijná štruktúra Gemera a Malohontu (prehľad stavu podľa vybraných statických prameňov v 18. - 1. pol. 20. storočia)*. Brno 2009, *Náčrt populačnej politiky na Slovensku v rokoch 1918 – 1945*. In P. Tišliar (ed.). *Populačné štúdie Slovenska I*. Krakov 2013 a iné, už len potvrdzujú vedecké zakotvenie P. Tišliara. To potvrdzujú aj práce, ktoré vy publikoval v spoluautorstve, najmä s Branislavom Šprochom¹ a Ľubošom Kačírkom². V uvedených i neuvedených a zverejnených prácach sa odvíja obraz slovenskej spoločnosti, jej rastu, jej úspechov i neúspechov, ktoré sa premietli do jej početnosti – do pôrodnosti, sobášnosti i úmrtnosti, do jej ekonomického postavenia, vzdelanostnej úrovne a pod. Tišliarove práce tak dávajú historikom

---

¹ Napr.: ŠPROCHA, Branislav – **TIŠLIAR, Pavol**. (2008) *Náčrt vývoja sobášnosti na Slovensku v rokoch 1919 – 1937*. Bratislava : STIMUL, 1. vydanie, 162s.; ŠPROCHA, Branislav – **TIŠLIAR, Pavol**. (2008) *Vývoj úmrtnosti na Slovensku v rokoch 1919 – 1937*. Bratislava : STIMUL, 204s.; ŠPROCHA, Branislav – **TIŠLIAR, Pavol**. (2009) *Populačný vývoj Podkarpatskej Rusi I. Demografická reprodukcia*. Bratislava : Infostat, 236 s.; ŠPROCHA, Branislav – **TIŠLIAR, Pavol**. (2009) *Populačný vývoj Podkarpatskej Rusi II. Štruktúry obyvateľstva*. Bratislava : Infostat, 164 s.

² KAČÍREK, Ľuboš – **TIŠLIAR, Pavol**. (2014) *Petržalka v rokoch 1919 – 1946*. Bratislava : Muzeológia a kultúrne dedičstvo, o. z., 2014, 80s.

do rúk vzácny materiál, ktorý im umožňuje oveľa precíznejšie a pravdivejšie pochopiť udalosti a ich dopad na spoločnosť, a to nielen v rámci Slovenska, ale aj v širšom stredoeurópskom kontexte.

Historická demografia v súčinnosti s historickou geografiou je teda oblasť, v ktorej sa Pavol Tišliar usadil, dobre sa v nej zorientoval a v ktorej môže postupne vychovávať novú generáciu historikodemografov.

Ako prezrádzajú jeho práce³, ďalšou oblasťou jeho výskumu, ale i pedagogického pôsobenia, je muzeológia. Tá má k historickej demografii i historickej geografii veľmi blízko. Nakoniec, jeho aktívnu činnosť v uvedených oblastiach podčiarkuje aj jeho angažovanosť v relevantných odborných periodikách, kde pôsobí ako predseda redakčnej rady (*Muzeológia a kultúrne dedičstvo*), alebo ako člen redakčných rád v domácich i zahraničných vedeckých časopisoch (*Historická demografie, Praha; Museologica Brunensia, Brno; Antropoweb, Plzeň; Slovenská štatistika a demografia, Bratislava; Motus in verbo, Banská Bystrica a iné*). Prirátať k tomu môžeme jeho členstvo vo viacerých vedeckých spoločnostiach, čo len dokresľuje pozitívny portrét uchádzača o inauguračné konanie.

Tišliarova zainteresovanosť v základnom výskume prostredníctvom viacerých ukončených i prebiehajúcich projektov dáva predpoklad na získanie nových poznatkov, ale, čo je rovnako dôležité, aj na rozvoj uvedených vedných disciplín – historickej demografie a historickej geografie, ktoré sa môžu rozvíjať len vtedy, ak v tejto oblasti niekto pracuje, hľadá nové formy výskumu, overuje používané metódy, formuluje hypotézy či robí vedecké závery.

To, že sa Pavlovi Tišliarovi v tomto výskume darí, svedčia nielen jeho publikačné výstupy, ktoré uvádza v priloženej veľkej charakteristike či bibliografickom zozname publikačných jednotiek, ktorých je autorom alebo spoluautorom, ale aj citácie jeho prác i jeho účasť na vedeckých podujatiach domáceho a zahraničného charakteru. Na nich vystúpil s referátmi, v ktorých si všimal organizačnú stránku jednotlivých sčítaní ľudu, výsledky sčítania v jednotlivých rokoch, urobil aj komparácie týchto sčítaní, ktoré mu ukázali, akým smerom sa vyvíjalo obyvateľstvo Slovenska.

Pedagogická činnosť uchádzača prezrádza jeho zaangažovanosť na skvalitnení výučby dejín na Filozofickej fakulte Komenského univerzity v Bratislave. Tu mám na mysli nové prednáškové cykly, ale aj vedenie diplomových, záverečných i dizertačných prác, cez ktoré Pavol Tišliar orientoval svojich študentov k demografickým témam. Tento rozmer činnosti vysokoškolského pedagóga je v poslednom období, ktoré je poznačené zdeformovaným prístupom slovenskej spoločnosti a jej riadiacich štruktúr k vede i k vzdelaniu, predsa len dôležitým rozmerom a zodpovedá tomu, na čo je škola ako taká, a teda

---

³ KAČÍREK, Ľuboš – RAGAČ, Radoslav – **TIŠLIAR, Pavol**. (2013) *Múzeum a historické vedy*. Krakov : Spolok Slovákov v Poľsku, 288s.

i vysoká škola, univerzita, prioritne určená. Dopĺňa ho funkcia garanta študijného programu 2.1.24 muzeológia – bakalársky stupeň, i spolugaranta doktorandského štúdia študijného programu etnológia.

Vedecká a pedagogická činnosť doc. PhDr. Pavla Tišliara, PhD., prezrádza, že o získanie najvyššieho vysokoškolského vedecko-pedagogického titulu univerzitný profesor sa uchádza zrelá osobnosť slovenskej historickej vedy i pedagogického kolektívu Filozofickej fakulty Komenského univerzity.

Poznajúc vedecké práce, bádateľskú činnosť, rovnako ako aj niektoré výsledky pedagogickej činnosti uchádzača, môžem odporúčať inauguračnej komisii, aby v rámci inauguračného konania podporila udelenie titulu profesor v odbore slovenské dejiny pre doc. PhDr. Pavla Tišliara, PhD.

V Prešove 23. októbra 2014

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc.
Inštitút histórie FF PU v Prešove